

УДК 55(09)

**ДАНИЛО МИХАЙЛОВИЧ ДРИГАНТ: 50 РОКІВ
ТВОРЧОСТІ І ВІДКРИТТІВ
(до 70-річчя від дня народження)**

С. Бакаєва

*Державний природознавчий музей НАН України,
вулиця Театральна, 18, 79008, Львів, Україна,
e-mail: bakaevas@yahoo.co.uk*

У лютому 2012 р. виповнилося 70 років від дня народження і 50 років наукової діяльності відомого українського геолога-палеонтолога, доктора геолого-мінералогічних наук Данила Михайловича Дриганта. Він є одним із перших науковців, які розпочали комплексні систематичні дослідження конодонтів не лише на теренах колишнього Радянського Союзу, а й світу загалом. Нині наукові інтереси Данила Михайловича вирізняються надзвичайною широтою й охоплюють конодонтів ордовіцького, силурійського і девонського періодів та ссавців плейстоцену, а також стратиграфію палеозою–мезозою і палеотектоніку заходу України.

Народився Данило Михайлович 12 лютого 1942 р. у селі Корчмин, що тепер у Томашівському повіті Люблінського воєводства в Польщі. У квітні 1946 р. родину Дригантів, як і багато інших українців, які проживали на прикордонній території, унаслідок великомасштабної воєнно-репресивної депортаційної операції “Вісла” було виселено на Радянську Україну, у Тернопільську обл. Переселенців на нових місцях житлом не забезпечували, і лише після року поневірянь, навесні 1947 р., родина Дригантів змогла оселитися в хатині, що у с. Підтемному Пустомитівського р-ну Львівської обл.

У перший клас Підтемнівської початкової школи пішов 1948 р., після її закінчення продовжив навчання в семирічній школі сусіднього села Раківця, а з 1955 р. – у Львівській 44 середній школі; 1958 р. вступив на геологічний факультет Львівського університету ім. І. Франка, який успішно закінчив 1963 р. Після закінчення навчання як інженер-геолог був скерований у Фрунзенську геологорозвідувальну партію Донбасантрацитівського управління тресту шахтної геології і технічного буріння Міністерства вугільної промисловості УРСР (м. Ровеньки Луганської обл.), де з серпня до листопада працював дільничним геологом. З листопада 1963 р. до вересня 1965 р. проходив строкову службу в радіолокаційних військах у м. Володимир (Росія).

Ще на другому курсі університету Данило Михайлович виявив інтерес саме до палеонтологічних досліджень. У 1961 р. він виступив з першою доповіддю про біостратиграфію та палеоекологію верхньокрейдових відкладів району с. Підтемне Львівської обл. на студентській науковій конференції (Дригант, 1961). Роком пізніше, у 1962 р., виголосив другу доповідь про вусоногих ракоподібних верхньокрейдових відкладів Волино-Подільської плити (Дригант, 1962), яка стала основою написання його першої наукової статті (Дригант, 1966).

У листопаді 1965 р. вступив до аспірантури Інституту геології і геохімії горючих копалин Академії наук, після закінчення якої 1968 р. був прийнятий на роботу молодшим науковим співробітником відділу палеогеографії і тектоніки інституту. У грудні 1969 р. захистив кандидатську дисертацію на тему “Конодonti і стратиграфія силурійських та нижньодевонських відкладів Волино-Поділля” за спеціальністю “палеонтологія і стратиграфія”. З жовтня 1973 р. – виконував обов’язки, а з березня 1974 р. став старшим науковим співробітником інституту. У 1980 р. Д. Дриганту присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника. У 1992 р. перейшов на роботу в Державний природознавчий музей НАН України, де очолив лабораторію палеонтології, а згодом, 2004 р., відділ таксономії сучасної і викопної біоти. У червні 1994 р. захистив докторську дисертацію на тему “Геологія відкладів силуру і девону південно-західної (Волино-Подільської) країни Східно-Європейської платформи” за спеціальністю “загальна і регіональна геологія”. З 1999 р. обіймає посаду головного наукового співробітника Музею.

Вибір конодонтів як об’єкта досліджень з метою з’ясування їхнього походження та можливостей використання для стратиграфічних цілей не був випадковим, адже на той час, коли Данило Михайлович вступив в аспірантуру, спеціалісти лише починали інтенсивно ними цікавитися і відомості про них стали дедалі частіше з’являтися в літературі. Натомість нині конодonti є однією з найбільше досліджуваних груп викопних і практично в кожному номері періодичних палеонтологічних видань всього світу можна знайти присвячену їм публікацію. Окрім того, вони виявилися надзвичайно корисною групою для розчленування і кореляції осадових утворень на території майже всієї земної кулі у великому часовому проміжку – від кембрію до тріасу включно. Отже, головний науковий доробок Данила Михайловича Дриганта становлять публікації, присвячені всебічному вивченню конодонтів, а також проблемам стратиграфічного розчленування відкладів і тектонічного й палеогеографічного розвитку заходу України у палеозої.

Однак не лише конодонтова проблематика привертає увагу Данила Михайловича. Результатами його досліджень стали публікації, присвячені конуляріям ордовіку Волині і силуру Поділля (Дригант, 1971), новим фауністичним знахідкам та конодонтам з тріасових відкладів Переддобрудзьського прогину (Лещух, Дригант, 1982, Дригант,

1984), першій знахідці нижньоордовицьких граптолітів і конодонтів в Українських Карпатах (Дригант, Бойчевська, 1984). Описав також нові для науки види й роди мечехвоста (*Pasternakevia podolica* Selden & Drygant, 1987), гіоліта (*Halyscynia cirrifera* Drygant, 2001) та трилобіта (*Rectifrontinella olhae* Drygant & Konstantynenko, 2001). Розширюючи коло наукових інтересів, упродовж 30 років збирав колекцію флори з маастрихтських відкладів Львівської мульди, яка представлена 21 зразком. Підсумком її опрацювання став опис 13 видів, з яких нових для науки два види (*Araucarites cryptomeriefolius* і *Celastrus zubaensis*) і один варієтет (*Platanus pseudoguillelmae* Krasser var. *varienervis*) (Дригант, 1998). Упродовж останнього десятиріччя почав активно цікавитися питаннями таксономії та екології плейстоценових великих ссавців (коней, носорогів, мамонтів) (Дригант, 2006, 2007, 2008). Загалом, кількість описаних науковцем нових таксонів становить 70, з яких 5 нових родів, 50 нових видів, 14 нових підвидів і 1 новий варієтет. Усі опрацьовані та описані колекції зберігаються у фондах Державного природознавчого музею НАН України.

Ще одним вагомим науковим здобутком Д. Дриганта стало розроблення стратиграфії і кореляції юри Передкарпаття, що ґрунтується на багаторічних цілеспрямованих дослідженнях фаціальної мінливості донеогенових осадових товщ, яке докорінно змінило всі уявлення про геологічну будову Передкарпатського прогину. В ході опрацювання він розробив методику інтерпретації геофізичних даних, за основу якої взято фаціальну мінливість відкладів та витриманість потужностей.

Наукова активність Данила Михайловича відображена у понад 100 наукових публікаціях, надрукованих у відомих фахових виданнях (у тому числі й з високим імпакт-фактором, зокрема *Lethaia* (Dzik, Drygant, 1986), *Palaeontology* (Selden, Drygant, 1987), *Facies* (Skompski, Łuczyński, Drygant, Kozłowski, 2008), *Geological Magazine* (Małkowski, Racki, Drygant and Szaniawski, 2009), *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* (Uchman, Drygant, Paszkowski, Porębski, Turnau, 2004)). Учений є автором двох монографій “Корреляція і конодонти силурійських–нижнедевонських отложений Волино-Подолії” (1984) і “Девонські конодонти південно-західної окраїни Східноєвропейської платформи (Волино-Поділля, Україна)” (2010), співавтором таких праць: “Стратиграфія УРСР. Т. 4. Ч. 1. Силур” (1974), “Верхній докембрій–нижній палеозой Среднего Приднестровья” (1982), “Силур Подолії. Путеводитель экскурсии” (1983).

У 1995 р. на запрошення впродовж місяця перебував на стажуванні у Швеції (Lund University), 1998 р. – два місяці в Австралії (Macquarie University), де брав участь у двотижневій експедиції у Північному Квінсленді. Тісно співпрацює з польськими колегами (Instytut Paleobiologii PAN, Państwowy Instytut Geologiczny, Uniwersytet Warszawski), брав участь в експедиціях на Поділля та опрацьовував матеріал за спільними грантами (Collaboration Linkage Grant of NATO (project 980500), and Grant No. N N307 057834 from Polish Ministry of Science and Higher Education to Hubert Szaniawski) та ін.

Тривалий час Д. Дригант є членом спеціалізованих вчених рад Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України та Львівського національного університету імені Івана Франка із захисту докторських і кандидатських дисертацій, членом редакційних колегій періодичних видань “Геологія і геохімія горючих копалин”, “Палеонтологічний збірник”, “Наукові записки Державного природознавчого музею”, членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Був головою Львівського відділення Українського палеонтологічного товариства, а також членом всесоюзного міжвідомчого страти-

графічного комітету, брав участь у розробці стратиграфічних схем відкладів нижнього та середнього палеозою.

Під його керівництвом захищено три кандидатські дисертації. Читав курси лекцій “Магматичні комплекси”, “Палеогеографія” та “Палеоекологія” студентам геологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Данило Михайлович вирізняється особливою працьовитістю і відданістю справі. Цікавиться історією рідної землі та захоплюється вивченням різних мов. Серед колег викликає глибоку повагу високим рівнем наукових розробок, залишаючись людиною скромною, позбавленою марнославства.

Сердечно вітаємо Данила Михайловича з ювілеєм і зичимо йому міцного здоров'я, подальших творчих успіхів, унікальних знахідок і вагомих результатів.